

Sygn. akt I C 1182/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Alicja Fronczyk**

Protokolant: sekr. sąd. Aneta Wesółkowska

po rozpoznaniu w dniu 07 września 2012 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa L. J.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...)

o odszkodowanie

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda L. J. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3 600 zł. (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1182/11

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 listopada 2011 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...) powód L. J. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na swoją rzecz kwoty 200 000 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu i kosztami procesu z tytułu szkody, jaką poniósł w związku z niedokonaniem zwrotu nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 983m^{((2))}, nr (...) o powierzchni 276 m^{((2))} z obrębem (...) oraz działki (...) i powierzchni 547m^{((2))} i nr (...) o powierzchni 224m^{((2))} z obrębem (...) położonej w W. przy ul. (...), która została wywłaszczona na rzecz Skarbu Państwa decyzją Naczelnika Dzielnicy (...) z dnia 16 marca 1976 roku w związku z przeznaczeniem jej zgodnie z decyzją lokalizacyjną z dnia 19 marca 1973 roku pod budowę ciepłowni wraz z urządzeniami towarzyszącymi i strefą ochronną (k. 3-5). Ponieważ nieruchomość nie została wykorzystana na cele wskazane w decyzji o wywłaszczeniu, wystąpiły przesłanki do zwrotu nieruchomości. Pomimo złożenia stosownego wniosku przez właścicieli nieruchomości nie doszło do zwrotu, z uwagi na rozdysponowanie nieruchomością na rzecz osób trzecich (k. 5-12).

Powód zgłosił roszczenie ewentualne, na wypadek nieuwzględnienia powództwa opisanego powyżej wskazując, że kwoty 200 000 zł. domaga się również z tytułu przewlekłości postępowania administracyjnego o zwrot nieruchomości toczącego się od 1996 roku (k. 12).

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 11 czerwca 2012 roku pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm prawem przepisanych, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego (k. 77-81). W motywach tejże odpowiedzi pozwany zakwestionował powództwo co do zasady, jak i wysokości (k. 78).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Nieruchomości znaczone jako działki nr (...) o powierzchni 983m⁽⁽²⁾⁾, nr (...) o powierzchni 276 m⁽⁽²⁾⁾ z obrębu (...) oraz działki (...) i powierzchni 547m⁽⁽²⁾⁾ i nr (...) o powierzchni 224m⁽⁽²⁾⁾ z obrębu (...) położone w W. przy ul. (...) należały m. in. do Z. J., której powód L. J. jest następcą prawnym (okoliczność niesporna). Nieruchomości te zostały wywłaszczone na rzecz Skarbu Państwa decyzją Naczelnika Dzielnicy (...) z dnia 16 marca 1976 roku w związku z przeznaczeniem jej zgodnie z decyzją lokalizacyjną Wydziału Urbanistyki i Architektury Prezydium Rady Narodowej (...) z dnia 19 marca 1973 roku pod budowę ciepłowni wraz z urządzeniami towarzyszącymi i strefą ochronną (**okoliczność niesporna**).

Z. J. otrzymała odszkodowanie za wywłączoną nieruchomość decyzją z dnia 12 marca 1991 roku (niesporne).

Decyzją z dnia 15 września 1992 roku, zmienioną decyzją z dnia 24 lutego 1995 roku Wojewoda (...) stwierdził nabycie z dniem 05 grudnia 1990 roku przez Zakłady (...) z siedzibą w W. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonych jako działki nr (...) z obrębu (...) i działki nr (...) z obrębu (...) w W. przy ul. (...) (niesporne). Użytkowanie wieczyste zostało wpisane do księgi wieczystej w dniu 26 lutego 1999 roku na wniosek z dnia 17 września 1998 roku (niesporne).

Wcześniej złożonym wnioskiem z dnia 24 października 1996 roku Z. J. i H. S. wystąpiły o zwrot wywłaszczonej nieruchomości z uwagi na to, że nieruchomość nie została wykorzystana na cele wskazane w decyzji o wywłaszczeniu (**niesporne**). Decyzją Prezydenta (...) z dnia 01 lutego 2007 roku orzeczono o odmowie zwrotu nieruchomości. Decyzję tę utrzymał w mocy Wojewoda (...) decyzją z dnia 10 czerwca 2008 roku wskazując, że nieruchomość znajduje się w użytkowaniu wieczystym (...) sp. z o. o., a Skarb Państwa utracił nad nią władanie (**niesporne**). Wyrokiem z dnia 03 grudnia 2008 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił decyzję Prezydenta (...) oraz Wojewody (...) wskazując, że przepis art. 229 ustawy z 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami nie ma w sprawie zastosowania (niesporne). Postępowanie dotyczące zwrotu nieruchomości z powodu niewykorzystania nieruchomości na cel wskazany w decyzji o wywłaszczeniu nie zostało dotąd zakończone merytorycznie przez organ administracji (okoliczność niesporna).

Decyzją z dnia 24 października 2011 roku Minister Infrastruktury odmówił stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody (...) z dnia 15 września 1992 roku w przedmiocie stwierdzenia nabycia użytkowania wieczystego przez Zakłady (...) z siedzibą w W. oraz stwierdził, że decyzja tego Wojewody z dnia 24 lutego 1995 roku w części dotyczącej działek nr (...) z obrębu (...) (aktualnie (...)) oraz działek nr (...) z obrębu (...) o łącznej powierzchni 2 381m⁽⁽²⁾⁾ powstałych z działki nr (...) (aktualnie działki nr (...)) została wydana z naruszeniem prawa, przy czym nie było możliwe stwierdzenie jej nieważności (niesporne). Powód złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, która jest aktualnie w toku.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd był pomiędzy stronami niesporny i wynikał z dowodów z dokumentów w formie poświadczonych za zgodność z oryginałem kserokopii zawartych w aktach niniejszej sprawy i dołączonych aktach administracyjnych, których autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu. Sąd przydał im moc dowodową i walor wiarygodności nie znajdując podstaw do ich zanegowania z urzędu. Dowody z dokumentów - w przeważającej mierze decyzje administracyjne oraz orzeczenia Sądów (postanowienia spadkowe), korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 k.p.c., stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego specjalisty na okoliczność ustalenia aktualnej wartości wywłączonych nieruchomości, ponieważ uznał, że nie jest ona istotna dla rozstrzygnięcia sprawy, a przedmiotem dowodu – zgodnie z treścią art. 227 k.p.c. – są jedynie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy i do tego sporne pomiędzy stronami (k. 87).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód w pierwszej kolejności wywiódł roszczenie o odszkodowanie z faktu niedokonania na jego rzecz zwrotu nieruchomości, której nie wykorzystano na cel wskazany w decyzji o wywłaszczeniu pomimo złożenia stosownego wniosku. Zwrot nieruchomości jest – w ocenie powoda - aktualnie niemożliwy, ponieważ nieruchomość stanowi przedmiot prawa użytkowania wieczystego ustanowionego na rzecz osoby trzeciej i nie ma możliwości odwrócenia skutków prawnych decyzji uwłaszczeniowej.

Pozwany kwestionował roszczenie tak co do zasady, jak i co do wysokości.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Przesłanką odpowiedzialności cywilnej Skarbu Państwa jest zatem bezprawne zachowanie funkcjonariuszy Skarbu Państwa, szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem szkodzącym, a szkodą rozumianą jako różnica pomiędzy stanem majątku poszkodowanego sprzed zdarzenia szkodzącego i po jego wystąpieniu. Wszystkie wskazane przesłanki muszą wystąpić łącznie, brak którejkolwiek z nich wyłącza odpowiedzialność cywilną Państwa na tej podstawie.

Skoro powód twierdzi, że wywłaszczona nieruchomość nie została wykorzystana na cel wskazany w decyzji o wywłaszczeniu, powinien tę okoliczność udowodnić zwłaszcza, że pozwany kwestionuje zasadę swej odpowiedzialności. W pozwie powód przywołał decyzje Prezydenta (...) z dnia 01 lutego 2007 roku oraz Wojewody (...) z dnia 10 czerwca 2008 roku o odmowie zwrotu nieruchomości z powodu znajdowania się nieruchomości w użytkowaniu wieczystym osób trzecich, jednak podał również, że decyzje te zostały uchylone wyrokiem z dnia 03 grudnia 2008 roku wydanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie. Należy zatem uznać, że postępowanie w sprawie zwrotu nieruchomości jest nadal w toku i nie zostało w żaden sposób przesądzone, że do zwrotu dojdzie bądź nie dojdzie i z jakich przyczyn. W obrocie prawnym w dalszym ciągu funkcjonują decyzje o lokalizacji inwestycji – budowy ciepłowni wraz z urządzeniami towarzyszącymi i strefa ochronną z 1973 roku oraz decyzja wywłaszczeniowa z 1976 roku. W braku decyzji w przedmiocie zwrotu nieruchomości oraz niewykazania w tym procesie w sposób dowodowy, że nieruchomość nie została wykorzystana na cel wskazany w decyzji o wywłaszczeniu – nie można uznać, aby doszło do powstania po stronie powoda szkody wynikającej z niedokonania zwrotu nieruchomości przez Skarb Państwa. Samo istnienie użytkowania wieczystego ustanowionego na nieruchomości na rzecz podmiotu trzeciego nie uzasadnia wniosku o niewykorzystaniu nieruchomości na cel wskazany w decyzji wywłaszczeniowej. Ta ostatnia okoliczność nie została w tym procesie przez powoda w żaden sposób udowodniona. Dopóki wniosek o zwrot nieruchomości z powołaniem się na niewykorzystanie nieruchomości na założony w decyzji wywłaszczeniowej cel wywłaszczenia nie zostanie ostatecznie rozpoznany, to nie można twierdzić, aby doszło do powstania szkody w majątku powoda wskutek niedokonania zwrotu nieruchomości. Podkreślić należy, że w niniejszym procesie nie dowiedziono, iż cel wywłaszczenia nie został osiągnięty, nieruchomości nie wykorzystano na cel wskazany w decyzji wywłaszczeniowej. Decyzje odmawiające zwrotu nieruchomości z powołaniem się na niemożliwość zwrotu z powodu ustanowienia na nieruchomości użytkowania wieczystego zostały wszak uchylone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny, a wniosek o zwrot nieruchomości jest obecnie załatwiany.

Nawet ustalenie, że ustanowienie użytkowania wieczystego na nieruchomości na rzecz podmiotu trzeciego było wadliwe, nie przesądziłoby o zasadności powództwa, bowiem w żaden sposób (decyzją administracyjną lub dowodem z opinii biegłego) nie wykazano, że wystąpiły w sprawie przesłanki do zwrotu nieruchomości, gdyż cel wywłaszczenia nie został osiągnięty (nieruchomości nie wykorzystano na cel wskazany w decyzji wywłaszczeniowej).

W tej sytuacji Sąd uznał, że powództwo podlega oddaleniu bez potrzeby badania wysokości szkody, którą powód wiązał z wartością niezwróconej nieruchomości. Skoro bowiem nie ma podstaw do uznania za udowodnione wystąpienia szkody wskutek bezprawnego zachowania Państwa – nie aktualizuje się kwestia ustalenia wysokości szkody.

Powództwo obejmujące roszczenie ewentualne również nie zasługuje na uwzględnienie z braku szkody po stronie powoda, która równać by się miała wartości niezwróconej nieruchomości. W przekonaniu Sądu powód w żaden sposób nie wykazał, aby wskutek przewlekłości postępowania administracyjnego poniósł szkodę w tej postaci. Nie ma żadnych dowodów na to, aby zasadnie twierdzić, że gdyby wniosek o zwrot nieruchomości został rozpoznany wcześniej powód nie poniósłby tak określonej szkody. Należy bowiem pamiętać, że wniosek o zwrot nieruchomości został złożony w 1996 roku, a zatem już po nabyciu z mocy prawa przez (...) użytkownika wieczystego spornych nieruchomości. To oznacza, że już w tamtym czasie mogło nie być podstaw do jego uwzględnienia.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w pkt I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego należnego zastępcy procesowemu Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa postanowiono na podstawie art. 98 i 108 § 1 k.p.c. w zw. z w zw. z § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 08 lipca 2005 roku o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. 169, poz. 1417 ze zm.) (pkt II wyroku).